

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta výtvarných umění

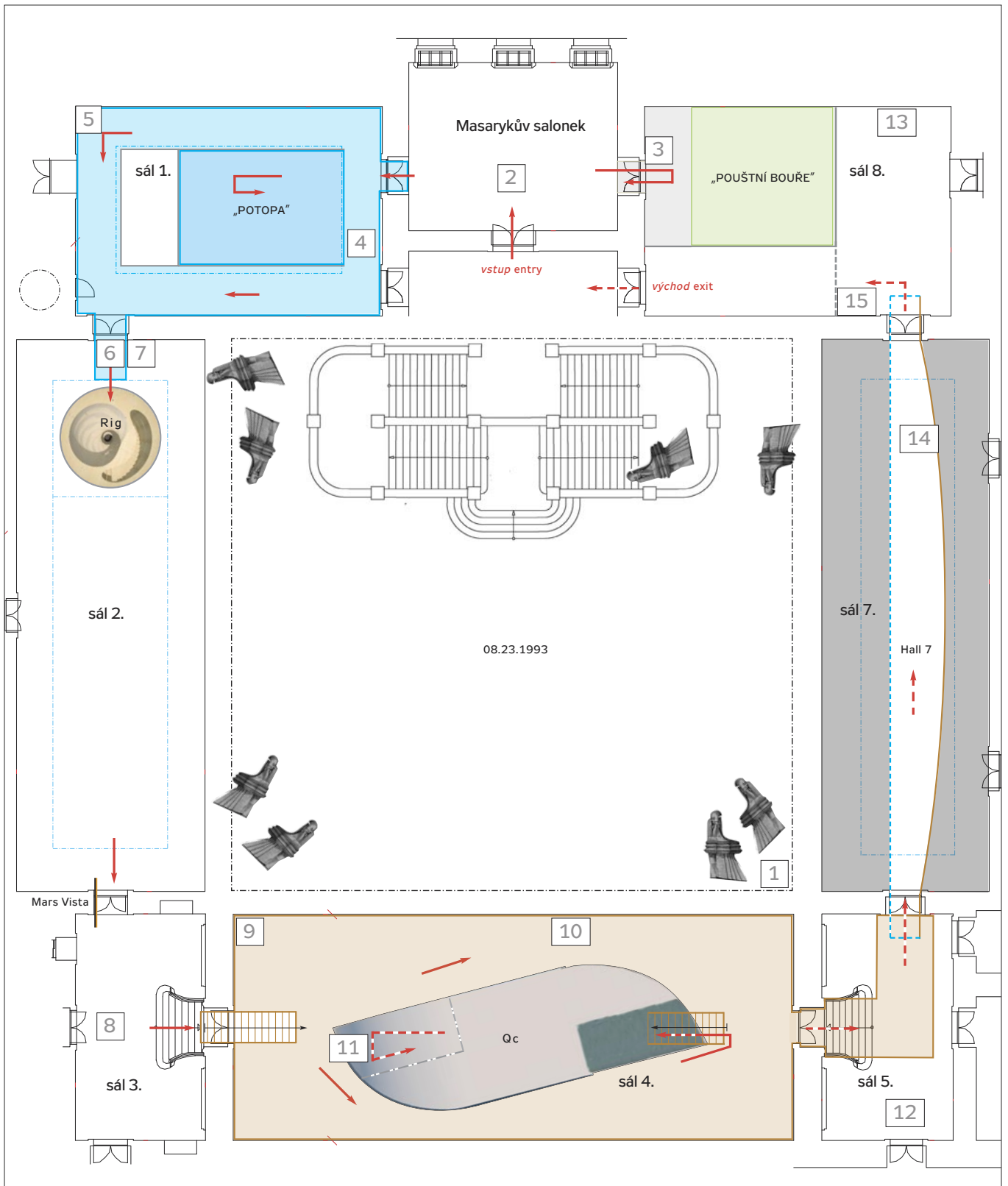
HABILITAČNÍ PRÁCE

Obor Výtvarná tvorba

Muzeum jako filmová kulisa

(od nerealizovaného výstavního projektu pro společnou výstavu *Urbane Legenden Prague*
v Kunsthalle Baden-Baden, 1996 po samostatnou výstavu *VOID* v Galerii Rudolfinum Praha, 2022)

Jiří Příhoda, Mgr
2024

Koncem roku 1995 jsem byl vyzván kurátory Jochenem Poetterem a Margrite Brehm z Baden-Badenské Kunsthalle k účasti na skupinové výstavě *Urbane Legenden – Prag*, která měla představit tehdejší současné mladé umění z Prahy. Kurátoři výběrem šest umělkyní (Veroniku Bromová, Andrée Cook, Milena Dopitová, Markéta Othová, Janka Vidová-Žáčková a Beth Zonderman) a jednoho umělce, podtrhli základní změnu na nově formující se české umělecké scéně. Výstava byla součástí cyklu výstav Baden-Badenské Kunsthalle, kterou zahájila výstava *Urbane Legenden Berlin* a po nás pokračovala Londýnem.

Na velkou výzvu jsem chtěl reagovat velkými počiny a připravil projekt *Muzeum jako kulisa*, který spočíval v tom, že třemi instalacemi – intervencemi v interiéru Kunsthalle navodím návštěvníka/nici Kunsthalle pocit, že jsem mohli nakouknout za lícovou fasádu celku budovy “kamenné instituce” a její architektury, a vidět tak její rub a uvědomit si, že je možno ji vnímat jako “kulisy” kulturně-politického spektaklu toho kterého období. Nakonec, jak pozdější vývoj ukázal, výstavní počín Kunsthalle byl více politicky motivován étosem Havlovských 90 let, než schopností pražské scény být rovnocenným partnerem scény Berlína natož Londýna

Této výstavě si povšiml kurátor Petr Nedoma, ředitel nové výstavní instituce Galerie Rudolfinum v Praze a zvažoval její verzi do svého programu na přelomu roku 1996–97. Během léta roku 1996 jsem byl vyzván připravit projekt pro vstupní dvoranu Galerie Rudolfinum, ale z celého záměru nakonec sešlo. Nicméně můj tehdy připravený projekt snesení všech 8 chrličů New Yorkského mrakodrapu Chrysler Building na podlahu vstupní dvorany Galerie Rudolfinum se stal iniciačním momentem projektu mé samostatné výstavy *VOID* v roce 2022 v této galerii. Nejenže se mi po 26 letech podařilo zrealizovat projekt “snesení chrličů” (foto 1), ale mohl jsem se vrátit k nerealizovanému projektu v Baden Badenské Kunsthalle a to ve způsobu jak jsem koncipoval celkovou instalaci své samostatné výstavy.

1

2

3

Půdorysný pláněk na straně 2 ukazuje rozložení jednotlivých prací v jednotlivých sálech galerie a čísla v něm ukazují, kde se nachází ten, který pohled do instalace výstavy. Pro svoji instalaci VOID jsem zvolil jednosměrný průchod expozicí a pochyb skrze ní jsem na plánu vyznačil červenými šipkami.

V první půlce celku expozice až po sál 4 se většinou návštěvník/nice dívá na líce jednotlivých prací a instalací. V druhé půlce po sestoupení pod novou podlahou v sále se návštěvník/nice ocitá spíše na rubové straně, pod či za lícem vystavených exponátů

Ze vstupního zatemněného Masarykova salonku se vpravo díváme na líc práce Záběr/klapka 01 "Pouštní bouře" (foto 3) z roku 1995. Můžeme vstoupit do sálu s realisticky napodobenou skulpturní formou pouštní duny ve velikosti 1:1, provedené v zelenkavém tvrzeném polystyrénu, ale není jít kam dál, duna zabírá celý prostor sálu 8 vymezeném dvěma vertikálními panely. Musím se tedy vrátit do salonku a vlevo od vstupu vstoupit do Záběru/klapky 02 "Potopy" (foto 4) z roku 1996.

Pro podtržení pocitu ocitnutí se pod vodní hladinou, jsem sál č.1 galerie horizontálně rozříznul rovinou ze syntetické tkaniny. Vyjma samotné ho objektu do modravého polystyrénu

Obě tyto práce jsou pro mě sochařským zpodobněním a znehybněním existence filmové scény – kulisy. Její existence během natáčení filmu je reálná fyzická, jakmile film dokončen, tak zlikvidována a její existenční smysl je naplněn v podobě iluzivní reality filmu, většinou coby pozadí probíhajícímu ději a hereckých výkonů herců a hereček v něm. Není to tak v přeneseném smyslu i s budovami muzeí a galerií? Zvláště pak v Evropě s přemírou historických budov, jejíž funkce se během staletí několikrát změnila a nadále bude i měnit.

5

7

Necelé dva metry po výstupu ze sálu s Potopou (foto 5.) je před námi vstup do bílé konstrukční struktury jejíž výšku vně nestačíme zaregistrovat a ocitneme se uvnitř v první chvíli neuchopitelného vertikálního prostoru až po zasklený strop výstavního sálu (foto 6.). Horizontálně – vertikální konstrukce bíle natřených překližek vytváří ve svém středu prázdný prostor jehož tvar je negativní tordovaný sloup obepnutý, ve výduti jeho křivky, spirálovitým schodištěm vedoucím ve své vrchní části do nikam – zaskleného stropu.

Zde mým záměrem bylo fyzicky pustit návštěvníka za límec výstavních prostor a nechat ho nakouknout do zákulisí (foto 7.), respektive nad stropní zasklení sálu, které je zdrojem světla klasického výstavního sálu s vrchním osvětlením. Z pochopitelných bezpečnostních důvodů toto řešení nebylo povoleno. Nicméně ti odvážnější z návštěvků, mohli vystoupit až pod strop sálu a vidět ho z pohledu a výšky jako nikdy před tím.

Zbývající 80% plochy výstavního sálu po této vertikální fyzické exkurzi zůstalo záměrně prázdné, což umožnilo z odstupu cca. 20 m vidět celek objektu Rig-u (těžební věže) zvláště pak celistvější tvar tordovaného sloupu a jeho dvojité otočky uvnitř válcovité formy objektu.

8

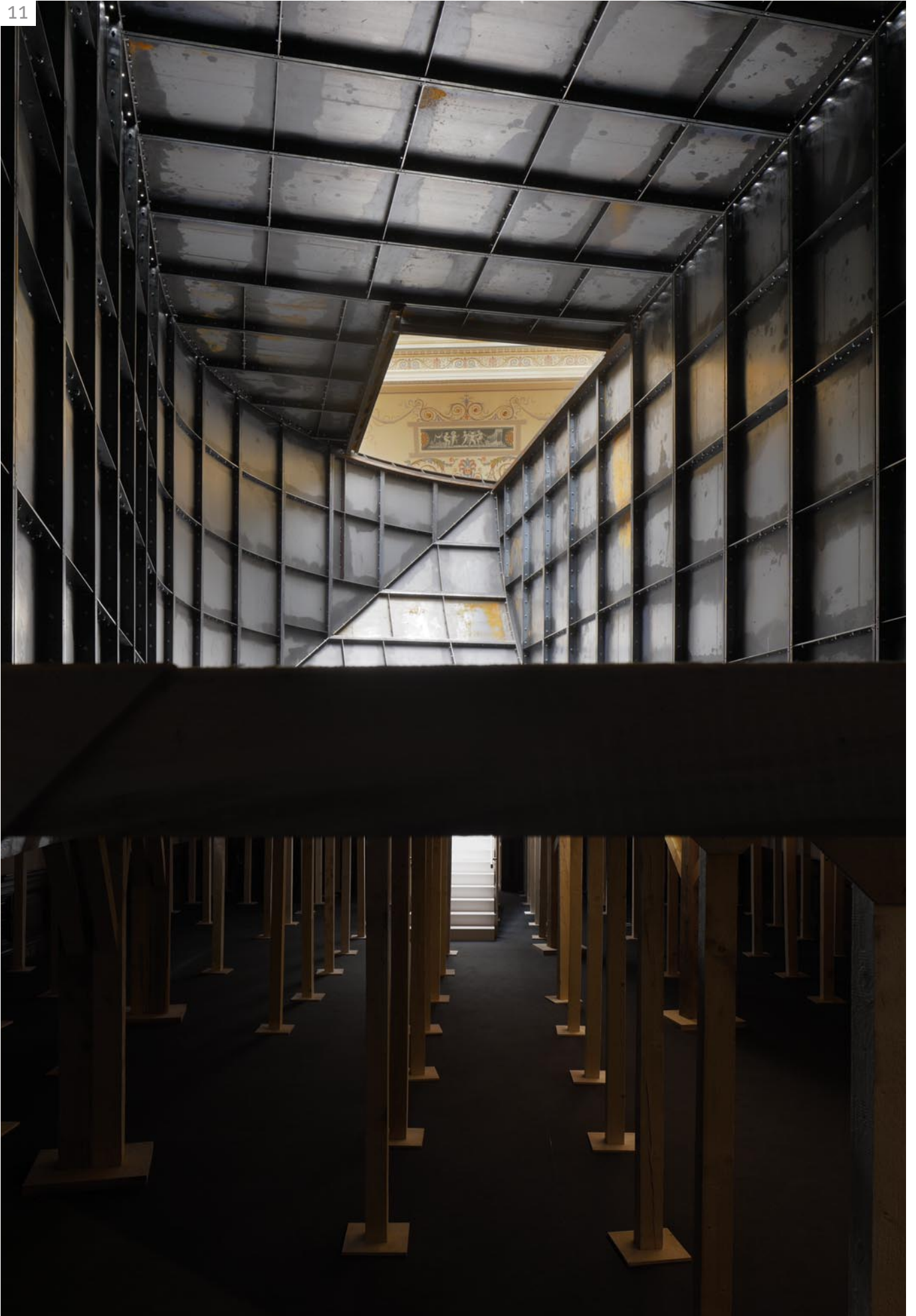
10

V prázdném sále 3. bylo možné vidět stále spodní část objektu Rig, ale zprava se nám už začal otevírat pohled na instalaci QuantumCraft (foto 8.). Po vystoupení schodiště k ní jsme se ocitli v monochromatickém prostředí, kde na světlé podlaze ve stejné barvě jak zdi sálu, jsme stanuli před objektem vyplňujícím téměř celý největší sál Galerie Rudolfiny (foto 9.), jehož povrch byl polepen auto tapetou s mírným perleťovým leskem. Objekt neměl žádný viditelný otvor, pouze pod jeho zvednutou částí, naproti dveřím do následujícího sálu, které místo 320 cm byly pouze 80cm vysoké (foto 10.), se nacházelo schodiště směřující do temného neuchopitelného prostoru pod podlahou.

Zde, přesně v půlce výstavního prostoru galerie, se nachází zlom charakteru expozice, přesněji řečeno a jak v úvodu mého textu zmíněno, se jedná o rozhraní mezi lícem a rubem, nejen jednoho výstavního exponátu, ale celé výstavy. Narozdíl od původního konceptu z roku 1995 pro Baden Baden Kunsthalle, kdy moje zásahy měli být okrajovými cca 20% plochy Kunsthalle zabírající intervence (vstupní vestibul a dvě rohové místnosti celku budovy), u instalace výstavy v Galerii Rudolfinum se mi to podařilo na 50%, beru-li v úvahu pouze první patro, tedy vlastní výstavní prostory Galerie.

Sestoupením po schodišti se návštěvník ocitl v konstrukci o 230 cm zvednuté nově postavené podlahy nesoucí objekt QuantumCraft (foto 11.), což je zřetelně viditelné, protože v místech, kde se spodní strana objektu spočívá na podlaze, nebyla použita podlahová krytina a nosná deska – pouze trámoví, které neslo celý objekt. Návštěvník tedy zřetelně vidí celý objekt nad sebou což je umocněno momentem, kdy otvorem ve spodní části objektu je možno vidět do vnitř celého objektu. Skrze otvor – symetricky oproti podlahovému – umístěném ve stropě objektu je pak možno zahlédnout část původního prostoru výstavního sálu.

Návštěvník se tak v tomto bodě ocitne nejenom mimo výstavní prostor, ale má možno vidět rub objektu zabírající většinu výstavního prostoru nad ním, a zároveň je mu připomenut fragment prostoru původní galerie. Tři velmi odlišné prostorové vrstvy coby centrální bod mého výstavního projektu pro Galerii Rudolfinum.

Tato část instalace výstavy byla zároveň nejobtížnější z hlediska prostorové orientace návštěvníka, jelikož pro pokračování průchodu expozicí bylo nutno najít výstup ze sálu č.4 Galerie schovaný za schodištěm ze zvednuté podlahy, a mnohdy vyžadovala pomoc kustodů Galerie, kteří byli na tuto situaci řádně vyškoleni.

Za účelem zintenzivnění pocitu prostorového rubu prostoru následujícího sálu č. 5 jsem pokračoval konstrukcí nesoucí fragment zvednuté podlahy předchozího sálu, která plynule navázala na konstrukci vestavěnou do ostění dveří mezi sálem 5 a 7. (foto 12.)

V tomto sále vyjma fragmentu pokračující podlahy nebyl jiný exponát.

13

14

Sál č.7 zůstal návštěvníkovi nepřístupný. Skrze jeho střed byla postavena chodba (foto 14.) o neustále se měnící šířce mezi 120 až 270 cm, jejíž pravá konkávně prolomená plná stěna byla použita klasickým stylem pověšených kreseb jako "obrazárna". Protější stěna v plynulé křivce přecházející ve strop chodby, byla zhotovena z čirých jednodemových polykarbonátových desek. Bylo skrze ní vidět levou půlku a strop prázdného výstavního sálu, ale v horizontálně distortovaném rastu použitého čirého polykarbonátu (foto 13.).

Průchodem chodby/obrazárny jsme se ocitly v posledním sále č.8 (foto 15.), v kterém jsme již byli hned na začátku výstavy a viděli pouštní dunu (Záběr/klapka 01). Tentokrát jsme se však ocitly v jeho druhé – od vstupu do expozice – nepřístupné části. Z této strany se jediným vystaveným dílem stala nezakrytá konstrukce líce filmové kulisy pouštní duny ze zelenavého tvrzeného polystyrénu. Kruh průchodu instalací výstavy se uzavřel, tam kde jsme začali pohledem na líc filmové kulisy, tak tam pohledem na její konstrukční rub končíme. Pro návštěvníka pracně vystavěná iluze je z mé strany coby autora ihned přiznávána a návštěvníkovi průběžně ukazují, jak jsem ji zhotovil.

Jiří Příhoda

6. 5. 2024

Albuquerque, Nové Mexiko, USA

